

4ኛ ቀን

ማንበብ

ለሚከተሉት ጥያቄዎች ተገቢ መልሶችን በቃላትህ ስጡ።

- ሀ. ገንዘብ ምንድን ነው?
- ለ. የአሜሪካ የገንዘብ ኖት ምን ይባላል?
- ሐ. የተለያዩ የብር ኖቶችና ሳንቲሞች መኖራቸው በግብይት ወቅት ያለው ፋይዳ ምንድን ነው?

ቃላት

1. በምንባቡ መሠረት ተስማሚ ቃላትን በመምረጥ ክፍት ቦታዎችን አሟሉ።

ተራቁስ፣ ምንዛሬ፣ ወጥ፣ ህጋዊ

- ሀ. አልማዝና ወርቅ _____ የሆነ ዋጋ የላቸውም።
 - ለ. ያገልግሎት ጊዜው ያለፈበት የገንዘብ ኖት _____ ይሆናል።
 - ሐ. ከአንዱ ገንዘብ ወደሌላው የሚደረግ የገንዘብ ለውጥ _____ ይባላል።
 - መ. በአንድ ሀገር ህዝብ ተቀባይነት ያለው ገንዘብ _____ መገበያያ ነው።
2. ለሚከተሉት ቃላትና ሐረጎች ፍቻቸውን በምንባቡ መሠረት ጻፉ።
- ሀ. ምጣኔ ሐ. ጥቅም ሠ. የሀብት ክምችት
 - ለ. የዋጋ ልዩነት መ. ዘመነ መንግሥት

መጻፍ

ያነበባችሁትን ጽሑፍ በራሳችሁ አባባል አሳጥራችሁ በሁለት አንቀጾች ጽፋችሁ አንብቡ።

ግለገብ

ወይ ነዶ!

አቶ ሙሉቀን ገዙ በየካ ክፍለ ከተማ በወረዳ አስር ውስጥ ይኖራሉ። በአካባቢው ታዋቂ ነጋዴ ናቸው። ጤፍ፣ ስንዴ፣ ገብስ፣ በቆሎ፣ አጃና ምስር ይሸጣሉ። እህሎቻቸውን በመሸጥ ለቤት ውስጥ አገልግሎት የሚውሉ ቁሳቁሶችን ይገዛሉ። ከቤት ውስጥ አገልግሎት መግዣ የተረፈውን ብርና ሳንቲም በሚፈለግ ጊዜ እጠቀማለሁ በሚል ሀሳብ ባዘጋጁት አነስተኛ ሳጥን ውስጥ ያጠራቅማሉ።

አቶ ሙሉቀን በዚህ ሁኔታ ለሁለት ተከታታይ ዓመታት ያጠራቀሙት ገንዘብ ሃያ አምስት ሺህ ብር ደረሰ። ይህንን ገንዘብ የያዘ ሣጥን ቤት ውስጥ ትቶ መሄድ እያሳሰባቸው መጣ። ይሁን እንጂ በአካባቢያቸው በሚገኝ ንግድ ባንክ ገንዘብ መቆጠብ እንዳለባቸው ግንዛቤው የላቸውም። ምክንያቱም በንግድ ባንክ የሚደረገውን ቅስቀሳ (ማስታወቂያ) የእኔ ብለው ባለመከታተላቸው ነው። በመሆኑም ገንዘቡን ልብ ሊባል በማይችል ስፍራ ወይም በአልባሌ ቦታ ለማስቀመጥ አሰቡ። ይህንን ጉዳይም ለባለቤታቸው ለወይዘሮ የአለምዘውድ ቢያማክሯቸውም ባለቤታቸው ፈቃደኛ አልሆኑም። አቶ ሙሉቀንም ከሁኔታው አሳሳቢነት በመነሳት ገንዘብን ማንም የቤተሰቡ አባል ሳያያቸው በፍራሽ ውስጥ ደበቁት።

*** “ገንዘብን በአልባሌ ቦታዎች ላይ ማስቀመጥ ምን ጉዳት አለው? የታሪኩ መጨረሻ ምን የሚሆን ይመስላችኋል??”***

አንድ ቀን የወይዘሮ አለምዘውድ ወንድም የሆኑት አቶ አንተነህ ልጃቸውን ስለሚድሩ የቤተሰቡ አባል በሙሉ ወደሰርግ ቤቱ ተጓዙ። በዚህ ጊዜም በዕለቱ እንደማይመለሱ ስለሚያውቁ ቤታቸውን በጥንቃቄ ቆልፈው በመሄዳቸው የቤታቸው ጉዳይ አሳሳሰባቸውም ነበር። ምክንያቱም ከአሁን ቀደም በአካባቢያቸው አስጊ የሆነ ነገር ተፈጥሮ ስለማየውቅ ነው። ነገር ግን እንዳጋጣሚ ሆኖ ለሰርግ ባደሩበት ወቅት ሌባ ቤታቸውን ሰብሮ በመግባት ብርድ ልብሳቸውን ፣ ፍራሻቸውን እንዲሁም ለመያዝ አመች የሆኑለትን ቁሳቁሶች በሙሉ ጠራርጎ ይሄዳል።

የቤተሰቡ አባል የሰርጉ ማግስት ወደቤታቸው ሲመለሱ ያልጠበቁት ነገር ተከሰቶ በማግኘታቸው ደነገጡ። አቶ ሙሉቀንም በተፈጠረው ሁኔታና በፈጸሙት ስህተት ተፀፀቱ። ከዚያን ጊዜ ጀምሮ የሚያገኙትን ገንዘብ በአቅራቢያቸው በሚገኘው ንግድ ባንክ ማስቀመጥ እንዳለባቸው በመረዳታቸው ገንዘባቸውን መቆጠብ ጀመሩ። ያለስጋት እየመነዘሩ መጠቀም እንዳለባቸውም በማረጋገጣቸው የባንኩ ደንበኛ ሆኑ። ከተወሰነ ጊዜ በኋላ የኢትዮጵያ ንግድ ባንክ ገንዘባቸውን ለሚቆጥቡ ደንበኞቹ የዕጣ ኩፖን ያዘጋጃል። አቶ ሙሉቀንም የዕጣ ኩፓኑ ዕድል ተጠቃሚ በመሆናቸው መኪና ደረሳቸው። በተፈጠረው ሁኔታ በመደሰታቸው የባንክ አገልግሎቱን አስመልክተው ልምዳቸውን ለሌሎች ማካፈል ጀመሩ።

1ኛ ቀን

ማዳመጥ

ባንኮች

የሚከተሉት ጥያቄዎች ባዳመጣችሁት ምንባብ መሠረት በቃላችሁ መልሱ።

- ሀ. “ፋና ወጊ” ማለት ምን ማለት ነው?
- ለ. በባንክ ቤቶች አጠራር “ቅርንጫፍ” ስንል ምን ማለታችን ነው?
- ሐ. በኢትዮጵያ ፋና ወጊው ባንክ ማን ተብሎ ይጠራል?
- መ. በባንክ ደብተርና በቼክ መካከል ምን ልዩነት አለ?

ማጣመርና መነጠል

1. የሚከተሉትን ቃላት ቅጥያዎች ከዋናው ቃል ነጥላችሁ ጻፉ።
ምሳሌ፡- እንደአገሩ እንደ - አገር - ኩ
ሀ. እንደወትሮው ለ. ፈቃደኞች ሐ. ከባንኮች መ. በገለባው
2. በ “ሀ” ረድፍ ላሉት ቃላት ተጣማሪያቸውን ከ “ለ” ረድፍ መርጣችሁ አጣምሩ።

<u>ሀ</u>	<u>ለ</u>
1. ግብረ	ሀ. ጥር
2. ስመ	ለ. መልስ
3. ዓይነ	ሐ. በል
4. ሥጋ	መ. ገብ

2ኛ ቀን

ማንበብ

1. ለሚከተሉት ጥያቄዎች ተገቢ መልሶችን በቃላችሁ ስጡ።
ሀ. ከሥዕሎቹ ምን ተረዳችሁ?
ለ. ባንክ ከዕቁብ በምን የሚለይ ይመስላችኋል?

2. በምንባቡ መሠረት ለሚከተሉት ጥያቄዎች ተገቢ መልሶችን በጽሑፍ ስጡ።

- ሀ. ገንዘብን ከባንክ ውጭ ማስቀመጥ ምን ጉዳት ያመጣል?
- ለ. ባለታሪኩ ገንዘባቸውን በፍራሽ ውስጥ ደብቀው ማስቀመጥ የፈለጉት ለምንድን ነው?

3. ለሚከተሉት ጥያቄዎች በምንባቡ መሠረት መልሶችን ጻፉ።

- ሀ. አቶ ሙሉቀን ከአህል ሽያጭ የሚያገኙትን ገንዘብ ለምን አገልግሎት ያውሉታል?
- ለ. የአቶ ሙሉቀን ገንዘብ በሌባ የተወሰደው ለምንድን ነው?
- ሐ. አስተማማኝ የገንዘብ ማስቀመጫ ምንድን ነው? ለምን?

ቃላት

1. የሚከተሉትን ቃላት በምንባቡ መሰረት ፍቻቸውን በፅሑፍ ስጡ።

ሀ. ተፀፀተ	ሐ. ስጋት	ሠ. ማጠራቀም
ለ. ታዋቂ	መ. ደበቀ	ረ. ገንዘብ

2. የሚከተሉትን አባባሎች ፍቻቸውን በቃላችሁ ግለጹ።

ሀ. ደንበኛ	ለ. ሰርግ	ሐ. የዕጣ ኩፖን	መ. ልምድ

መጻፍ

“አቶ ሙሉቀንን ብሆን ኖሮ” በሚል መነሻ አጭር ፅሑፍ ጻፉ።

3ኛ ቀን

ማዳመጥ

ባንኮች

ቃላት

ለሚከተሉት የተሰመረባቸው ቃላትና ሐረጎች ዐውዳዊ ፍቻቸውን ስጡ።

- ሀ. የምንዛሪዎችን ልውውጥ ማቀላጠፍ ለእድገት ይጠቅማል።
- ለ. እውቅና የተሰጣቸው የገንዘብ ኖቶች ክብርና ትኩረት ይሰጣቸዋል።
- ሐ. ባንኮች የገንዘብ ዝውውርን ከዘረፋና ከስርቆት ይጠብቃሉ።

ማጣመር

1. የሚከተሉትን ቅጥያዎችና ዋና ቃላት አጣምራችሁ ጻፉ።

ሀ. እንደ ከሣ	ሐ. ለ ቤቴ	ሠ. ወደ አገሩ
ለ. ከ ልብ	መ. ከ አናቱ	ረ. ስለ ልጅ

2. የሚከተሉትን ዓረፍተነገሮች በማጣመር ወደአንድ ዓረፍተነገር ለውጣችሁ ጻፉ።

ምሳሌ፡- ከበደ ከትምህርትቤት መጣ። ከበደ ምሳውን በላ።
ከበደ ከትምህርትቤት መጥቶ ምሳውን በላ።

- ሀ. መጽሐፍ ገዛ። መጽሐፍ አነበበ።
- ለ. ፋጡማ ወደገበያ ሄደች። ፋጡማ አዲስ ቀሚስ ገዛች።
- ሐ. ራሱን አመመው። ወደሆስፒታል ሄደ።
- መ. ችግኝ ተከለች። ውሃ አጠጣች።

4ኛ ቀን

ማንበብ

1. ቀጥሎ ለቀረቡት ጥያቄዎች በምንባቡ መሠረት መልሶችን በቃላትሁ ስጡ።

ሀ. ባለታሪኩ ገንዘብ የያዘውን ሳጥን ትቶ መሔድ ያሳሰባቸው ለምንድን ነው?

ለ. ገንዘብ በባንክ ማስቀመጥ ለምን ይረዳል?

2. ለሚከተሉት ጥያቄዎች አጫጭር መልሶች በጽሑፍ ስጡ።

ሀ. አቶ ሙሉቀን ገንዘባቸውን በፍራሽ ውስጥ የደበቁት ለምንድን ነው?

ለ. የቤተሰቡ አባላት ቤታቸውን ትተው ዘመድ ቤት ያደሩት በምን ምክንያት ነው?

ቃላት

በ “ሀ” ክፍል የቀረቡትን ቃላትና ሐረጎች ከ “ለ” ክፍል በማመሳሰል አዛምዱ።

ሀ

ለ

1.	መቀስቀስ	ሀ. በነጋታው
2.	ማግስት	ለ. ተገልጋይ
3.	ተጠቃሚ	ሐ. ማስተዋወቅ
4.	ቢያማክሩ	መ. አካባቢ
5.	አቅራቢያ	ሠ. ቢያወያዩ

መጻፍ

“የምወደው የንግድ ዓይነት” በሚል ርእስ ተገቢ ሥርዓተነጥቦችን በመጠቀም ሁለት አንቀጾችን ጽፋችሁ አንብቡ።

ግለንባብ

የንግድ ሕጎች

የንግድ ሥራ ለመሥራት የሚያስችሉ በርካታ ሕጎች አሉ። ከነዚህ ሕጎች መካከል አንዱ የንግድ ፍቃድ ማውጣት ነው። የንግድ ፍቃድ በአንድ የንግድ ዘርፍ ለመሥራት ያስችላል፤ ሕጋዊ ከለላም ይሰጣል። አንድ ሰው በሚፈልገው የሥራ ዘርፍ ያለሥጋት መሥራት የሚችለው ሕጋዊ የንግድ ፍቃድ ሲኖረው ነው። መንግሥትም ግለሰቡ በሚፈልገው የንግድ ሥራ እንዲሰማራ የሚፈቅድለት የንግድ ፍቃድ ሲያወጣ ነው።

የንግድ ፍቃድ ያለምንም ሥጋት ለመሥራት ያስችላል። ማንኛውንም የንግድ ሥራ ሕጋዊ ፍቃድ ይዞ መሥራት ለንግድ አሠራር ሥርዓት የራሱ ድርሻ አለው። ፍቃድ ይዞ መሥራት ለሕግ ተገዢ መሆን ነው።

ባለንግድ ፍቃዱ ሥራውን ሳያቋርጥ ለመሥራት ግብር የመክፈል ግዴታ አለበት። ግብር መክፈል ለመንግሥትም ሆነ ለሌላው ማኅበረሰብ በጣም ይጠቅማል። የመንግሥት ተቋማት የጀርባ አጥንት የሆነውን በጀት የሚያገኙት ከግብር ነው።

ግብር ከፋዩ የሚከፍለው ገንዘብ መሠረተልማትን ለማሟላት ያስችላል። መንገድ፣ መብራት፣ ውሃና የመሳሰሉትን ለማሟላት ይውላል። ይህም ሁኔታ ሀገርን ላቅ ወዳለ ደረጃ ያሽጋግራል። በማኅበራዊ ጉዳይም የትምህርት ተቋማትን በማስፋፋት ዜጎችን ለማስተማር ያስችላል።

*** “ህጋዊ ነጋዴ የሚባለው እንዴት ያለ ነው? ግብር መክፍል ምን ማለት ነው?”***

ግብር ከፋዩ ተገቢ ግብር ለመክፈል ገቢና ወጪውን ለገቢዎች ማሳወቅ ይኖርበታል። ይህም የንግድ ሕጉ አንዱ አካል ነው። ግብር ከፋዩ መክፈል ከሚገባው በላይ ወይም በታች እንዳይከፍል የሚያደርገው ገቢ ወጪውን በወቅቱ ማሳወቅ ከቻለ ነው። በዚህም መሠረት የንግድ ፍቃዱን ማሳደስ ይችላል።

በአጠቃላይ የንግድ ሥራዎችን ለመሥራት የንግድ ሕጎችን ማክበርና መከተል ያስፈልጋል። ግብርን በወቅቱ መክፈል፣ ገቢና ወጪን ማሳወቅ፣ የተፈቀዱ ቁሳቁሶችን ብቻ መግዛትና መሸጥ እንዲሁም የንግድ ፍቃድን በየወቅቱ ማደስ የዜግነት ግዴታ ነው።

1ኛ ቀን

ማዳመጥ

ሕጋዊ ነጋዴዎች

ቃላት

የሚከተሉትን ቃላትና ሐረጎች ባዳመጣችሁት ምንባብ መሠረት ዐውዳዊ ፍቻቸውን በፅሁፍ ስጡ።

ሀ. ግራ ተጋቡ ለ. ልባም ሐ. የዜግነት ግዴታ መ. በልባቸው ቋጠሩ

ማጣመርና መነጠል

1. የሚከተሉትን ቃላት ቅጥያዎች ከዋናው ቃል ነጣጥላችሁ አውጡ።

ሀ. በህግ ለ. ስለሥራው ሐ. በመንገድ ላይ መ. አንደመጣ

2. የሚከተሉትን ዓረፍተነገሮች በምሳሌው መሠረት አያይዛችሁ ጻፉ።

ምሳሌ፡- ፋጡማ መጣች። አበበ ወደገበያ ሄደ።

ፋጡማ እንደመጣች አበበ ወደገበያ ሄደ።

ሀ. አዳሙ ቤት ሠራ። ቤተሰቦቹ መጡ።

ለ. ማርታ ምሳዋን በላች። ወንድሟ ስልክ ደወለ።

ሐ. አየለ ወደገበያ ሄደ። አባቱ ወደቤታቸው መጡ።

2ኛ ቀን

ማንበብ

1. ለሚከተሉት ጥያቄዎች በምንባቡ መሠረት መልሶቻቸውን በቃላችሁ ስጡ።

ሀ. ሕጋዊ ነጋዴ የሚባለው እንዴት ያለ ነው?

ለ. ግብር መክፈል ለምን ያስፈልጋል?

2. ቀጥሎ ለቀረቡት ጥያቄዎች ተገቢ መልሶችን በቃላትሁ ስጡ።

ሀ. ገቢና ወጪን ማሳወቅ ምን ጥቅም ያለው ይመስላችኋል?

ለ. የንግድ ሥራን ለመሥራት ምን ያስፈልጋል?

ሐ. የንግድ ሥራ የሚያስከስሰው መቼ ነው?

መ. የንግድ ሕጎች ከሚባሉት ሁለቱን ጥቀሱ።

ቃላት

ለሚከተሉት ቃላት ባዳመጣችሁት ምንባብ መሠረት ፍቻቸውን በፅሁፍ ስጡ።

ሀ. ፈቃድ

ሐ. ገቢ

ሠ. ማዕድን

ለ. ግብር

መ. ወጪ

ረ. ማስመጣት

መጻፍ

“ንግድና ታማኝነት” በሚል ርዕስ አንድ አጭር ጽሁፍ ጻፉ።

3ኛ ቀን

ማዳመጥ

ሕጋዊ ነጋዴዎች

ለሚከተሉት ጥያቄዎች በምንባቡ መሠረት መልሶቻቸውን በጽሁፍ ስጡ።

ሀ. ከሕዝብ የሚሰበሰበው ግብር ለምን አገልግሎት የሚውል ይመስላችኋል?

ለ. ያዳመጣችሁትን ምንባብ ዋና ሐሳብ በአጭሩ በቃላትሁ ግለፁ።

ቃላት

ካዳመጣችሁት ምንባብ ለወጡት ቃላት ዐውዳዊ ፍቻቸውን በጽሁፍ ስጡ።

ሀ. ማፍራት

ለ. እድሳት

ሐ. ትርፋማ

መ. ፍትሐዊ

መነጠልና ማጣመር

1. የሚከተሉትን ባለቅጥያ ቃላት በምሳሌው መሠረት ነጣጥላችሁ አሳዩ።

ምሳሌ፡- በፍርድላይ በ ፍርድ ላይ

ሀ. በአልጋላይ

ለ. በቤት-ውስጥ

ሐ. ስለመጡ

መ. እንደቀረበ

2. “ቡ፣ ለ፣ ከ፣ ወደ፣ ስለ፣ እንደ-”ን ተጠቅማችሁ ዐረፍተ ነገሮችን አሟልታችሁ እንደገና ዓፉ ።

ሀ. አበበ _____ ገበያ ሄደ።

ለ. አልማዝ _____ እህቷ ጎበዝ ተማሪ ናት።

ሐ. አሊ _____ ወንድሙ ደብዳቤ ጻፈ።

መ. _____ አገሩ የማያስብ ቂል ነው።

ረ. ክፍላችን _____ መርጃ መሣሪያዎች የተሟላ ነው።

ሠ. _____ ሰሜን አቅጣጫ ንፋስ ነፈሰ።

4ኛ ቀን

ማንበብ

1. የሚከተሉትን ጥያቄዎች በምንባቡ መሠረት በቃላችሁ መልሱ።

ሀ. ግብር ለአንድ ሀገር ያለው ፋይዳ ምንድን ነው?

ለ. ትክክለኛ ግብር ለመክፈል ከነጋዴዎች ምን ይጠበቃል?

2. የሚከተሉትን ጥያቄዎች በምንባቡ መሠረት በቃላችሁ መልሱ።

ሀ. የንግድ ፍቃድ ማውጣት (መያዝ) ለምን ይጠቅማል?

ለ. ሕጋዊ የንግድ ፍቃድ ያላቸው ነጋዴዎች ምን ምን የማድረግ መብቶች አሏቸው?

ሐ. የንግድ ፍቃድ ምንድን ነው?

ቃላት

ለሚከተሉት ቃላት በምንባቡ መሠረት በጽሑፍ ፍቻቸውን ስጡ።

ሀ. ማሳወቅ ሐ. ላቀ ሠ. አደሰ

ለ. መስክ መ. ተከተለ ረ. አገዝ

መጻፍ

“መንገድ” በሚል ርዕስ አንድ አንቀጽ ጻፉ።

ግለጋባብ

ግለታሪኬ

አሁን የ26 ዓመት ወጣት ነኝ። በመካከለኛ የኑሮ ደረጃ ላይ እገኛለሁ። ከመደበኛ ስራዬ ውጪ በማህበራዊ ተግባራት እሳተፋለሁ። በአካባቢ ፅዳት፣ በሰፈር መንገድ ግንባታ፣ በደን ልማትና በእንስሳት እንክብካቤ ተግባራት በፈቃደኝነት እሳተፋለሁ።

ከሚላ ተስፋ እባለላሁ። የተወለድኩት በ1981 ዓ.ም. ነው። የእስልምና ሃይማኖት ተከታይ ነኝ። እንደማንኛውም የአካባቢያችን ልጆች አፈር እየፈጨሁ፣ እቃቃ እየተጫወትኩ ነው ያደኩት። ከልጅነቴ ጀምሮ በእድሜ የሚበልጡኝን ሁሉ አከብራለሁ።

*** “ምንባቡ ከዚህ ቀጥሎ ስለምን የሚገልጽ ይመስላችኋል?”***

የአንደኛና የሁለተኛ ደረጃ ትምህርቴን በአካባቢዬ በሚገኙ ትምህርት-ቤቶች አጠናቅቄያለሁ። በትምህርት-ቤት ቆይታየም ጥሩ ጥሩ ጓደኞች አፍርቻለሁ። ከመምህራንና ከተማሪዎች ጋርም መልካም ግንኙነት ነበረኝ። ትምህርቴን ለማጥናትና የቤት ስራዬን በጊዜ ለመስራት እተጋ ነበር። በዚህም ከአንደኛ ክፍል ጀምሮ እስከአስራ-ሁለተኛ ክፍል ድረስ ከፍተኛ ውጤት እያስመዘገብኩ ነው ያለፍኩት።

የልጅነት ምኞቴ መሀንዲስ መሆን ነበር። ይህንንም በጥረቴ አሳክቸዋለሁ። በአሁኑ ወቅት በምኖርበት ክልል በአንድ የህንፃ ዲዛይንና ቁጥጥር መስሪያቤት በመስራት ላይ እገኛለሁ። የተለያዩ ዘመናዊ ህንፃዎችን ንድፍ አዘጋጃለሁ፤ ህንፃዎቹ በንድፉ መሰረት መገንባታቸውንም በመቆጣጠር በአግባቡ አማክራለሁ። በዚህም ስራዬ ውጤታማ ነኝ። ወደፊትም ሙያዬን በልምድና በትምህርት እያሻሻልኩ አገሪ በምታደርገው የእድገት ጉዞ የበኩሌን አስተዋፅኦ ማድረግ እፈልጋለሁ።

1ኛ ቀን

ማዳመጥ

ግለታሪክ

የሚከተሉትን ጥያቄዎች በምንባቡ መሠረት በፅሁፍ መልሱ።

ሀ. ግለታሪክ በቀላል ቋንቋ የሚጻፈው ለምንድን ነው?

ለ. ስለአንድ ሰው የተፃፈን ግለታሪክ ማንበብ ምን ጠቀሜታ አለው?

ቃላት

ለሚከተሉት ቃላት የመዝገበቃላት ፍቻቸውን ጻፉ።

ሀ. ስልት ለ. እርከን ሐ. ጉልህ መ. አስተዋጽዖ

ማጣመርና መነጠል

1. በሚከተሉት ቃላት “ወደ-፣ ለ-፣ ከ-፣ ስለ-፣ በ-፣ እንደ-” በመጨመር ቃላት መሥርቱ።

ሀ. _____ ግል ሐ. _____ ልምድ ሠ. _____ እምነቷ
ለ. _____ ተመሳሳይ መ. _____ ቤት

2. የሚከተሉትን ቃላት ቅጥዎች ከዋናው ቃል ነጥላችሁ ጻፉ።

ሀ. አዛውንቶች ለ. ሁለተኛ ሐ. ጓደኞች መ. ከአጠናሁ ሠ. መደበኛ

2ኛ ቀን

ማንበብ

የሚከተሉትን ጥያቄዎች በምንባቡ መሰረት በቃላችሁ መልሱ።

ሀ. ባለታሪኪ በልጅነቷ ምን የመሆን ምኞት ነበራት?

ለ. ባለታሪኪ በየክፍል ደረጃው ከፍተኛ ውጤት ማስመዘገብ ያስቻላት ምንድን ነው?

ቃላት

1. ቀጥሎ ለቀረቡት ቃላት በምንባቡ ውስጥ ያላቸውን ዐውዳዊ ፍቺ በጽሑፍ ስጡ።

ሀ. ትጋት ለ. አሳካ ሐ. ፈቃደኝነት

2. ለሚከተሉት ቃላት የመዝገበቃላት ፍቻቸውን በጽሑፍ ስጡ።

ሀ. ታሪክ ለ. ማህበራዊ ሐ. እድገት መ. ንድፍ ሠ. ማፍራት ረ. ገዝባ

መጻፍ

የምንባቡን ዋና ሀሳብ በአንድ አንቀጽ አሳጥራችሁ ጻፉ።

3ኛ ቀን

ማዳመጥ

ግለታሪክ

ለሚከተሉት ጥያቄዎች በምንባቡ መሠረት በቃላትሁ መልስ ስጡ።

- ሀ. ግለታሪክ ምንድን ነው?
- ለ. የሕይወት ታሪክ አጻጻፍ ስንት ዓይነት ናቸው? ምን ምን?
- ሐ. ግለታሪክ መጻፍ ለምን ይጠቅማል?

ቃላት

በ “ሀ” ረድፍ ያሉትን ቃላትና ሐረጎች ከ “ለ” ረድፍ ካሉት ጋር በማመሳሰል አዛምዱ።

<u>ሀ</u>	<u>ለ</u>
1. ማመን	ሀ. ተሞክሮ
2. አስደናቂ	ለ. ከልብ መቀበል
3. የሕይወት ልምድ	ሐ. የኑሮ መንገድ
4. መጋራት	መ. አስገራሚ
5. የሕይወት አቅጣጫ	ሠ. ተመሳሳይ አቋም

ማጣመር

1. የሚከተሉትን ዓረፍተነገሮች አያያዦችን ተጠቅማችሁ በማጣመር አንድ አንድ ዓረፍተነገር አድርጓቸው።

- ሀ. የቤት ሥራዬን በሰዓቱ እሠራለሁ።
 ከአንደኛ እስከሦስተኛ ክፍል ተሸላሚ ነበርኩ።
- ለ. ጠንካራ የሥራ እምነት አለኝ።

የተሳካ ኑሮ እኖራለሁ።

2. በቅንፍ ውስጥ ያሉትን ቃላት አስተካክላችሁ በክፍት ቦታዎች በማስገባት ዓረፍተነገሮችን አሟሉ።

ሀ. ሠናይት ጎበዝ ተማሪ _____ ። (ነው)

ለ. ዛፎች በሌቦች _____ ። (ቆረቆረ)

ሐ. ዓለሚቱ ወደ ትምህርት-ቤት _____ ። (ሄደ)

መ. _____ እንዳባቱ ጠንካራ ነው። (ልጅቷ)

4ኛ ቀን

ማንበብ

1. ለሚከተሉት ጥያቄዎች በምንባቡ መሠረት መልሶችን በቃላትሁ ስጡ።

ሀ. የመሃንዲሶች ሥራ ምንድን ነው?

ለ. መልካም ግንኙነት ማለት ምን ማለት ነው?

2. የሚከተሉትን ጥያቄዎች በቃላትሁ መልሱ።

ሀ. የባለታሪኪ የወደፊት ፍላጎቷ ምንድን ነው?

ለ. ከሚላ አሁን የምትሠራበት መስሪያቤት ምን ይባላል?

ቃላት

1. ለሚከተሉት ሐረጎች ፍቻቸውን በፅሁፍ ስጡ።

ሀ. የአካባቢ ፅዳት ለ. ጓደኛ ማፍራት ሐ. ማኅበራዊ ተግባር

2. ቀጥሎ ለቀረቡት ቃላት ተቃራኒ ፍቻቸውን ስጧቸው።

ምሳሌ፡- ግላዊ ቡድናዊ

ሀ. ጀመረ _____ መ. ከፍተኛ _____

ለ. ልጅነት _____ ሠ. ማልማት _____

ሐ. አደገ _____

3. በሚከተሉት ቃላት ዓረፍተነገሮችን ሥሩ።

ሀ. ወቅት

ለ. ተቆጣጠረ

ሐ. ሙያ

መጻፍ

“ጓደኞቼ” በሚል ርእስ ሁለት አንቀጾችን ጻፉ።

ግለሰብ

የሕይወት ታሪክ አጻጻፍ

የግለሰብ የሕይወት ታሪክ የአንድን ግለሰብ ታሪክ ይመለከታል። ይህ ጽሑፍ እውነት የሆኑ ነገሮች የሚቀርቡበት እንጂ ፈጠራ አይደለም። ጽሑፉን የሚያዘጋጀው ሰው ስለባለታሪኩ አስተማማኝ መረጃዎችን መሰብሰብ አለበት። የሚፈጠሩ ታሪክ አስማት ውጭ የሆነ፣ በእውነት ላይ የተመሠረተ፣ በአንባቢያን ዘንድ ተቀባይነትና ተነባቢነት እንዲኖረው ይጠበቃል።

***** “የሕይወት ታሪክ የሚጻፍላቸው ሰዎች ምን ዓይነት ናቸው?” *****

የሕይወት ታሪክ የሚጻፍበት ዓላማ አለው። ከተጻፈው ታሪክ አንባቢያን ትምህርት በማግኘት የራሳቸውን ሰብእና ለመገንባት እንዲረዳቸው ታስቦ ይጻፋል። ለምሳሌ የአጼ ቴዎድሮስ፣ የንግሥት ዘውዲቱ፣ የበላይ ዘለቀ፣ የአብርሃም ደቦጭ፣ የሞገስ አስገዶም፣ የአብዱሳ አጋ የሕይወት ታሪኮች በተለያዩ ጸሐፊዎች ተጽፈው ለንግብ ስለበቁ አስተማሪነታቸው የጎላ ነው።

የሕይወት ታሪካቸው የሚጻፍላቸው ግለሰቦች ታሪካቸው ወጣቱን ትውልድ ለማስተማር ይረዳል የተባሉት ብቻ መሆን ይኖርባቸዋል። ለምሳሌ፣ በአንድ ሀገር የሚገኙ ስመጥር ያገር መሪዎች፣ እውቅ ተመራማሪዎች፣ ሳይንቲስቶችና ጀግኖች የሀገሪቱ ሀብትና ቅርስ በመሆናቸው ታሪካቸው ተጽፎ ከትውልድ ወደትውልድ እንዲተላለፍ ማድረግ ይገባል።

1ኛ ቀን

ማዳመጥ

የክብር ደክተር ደራሲ ሐዲስ ዓለማየሁ የሕይወት ታሪክ ለሚከተሉት ጥያቄዎች አጫጭር መልሶችን በጽሑፍ ግለጹ።

- ሀ. “ድርሰት” ማለት ምን ማለት ነው?
- ለ. ሐዲስ ዓለማየሁ የሚታወቁት በምንድን ነው?

ቃላት

1. የሚከተሉትን ቃላት ፍቻቸውን በቃላችሁ ግለጹ።

- ሀ. ደራሲ ለ. አርአያነት

ማጣመርና መነጠል

ሀ. የሚከተሉትን ባለቅጥያ ቃላት ዋና ቃላቱንና ቅጥያዎችን ነጣጥላችሁ ጻፉ።

1. ስለትምህርት-ቤታችን	3. ከናንተ
2. እንደሥራህ	4. ከገበሬዎች

ለ. በ “ሀ” ክፍል የሚገኙትን ተጠማሪ ቃላት በ “ለ” ክፍል ከሚገኙት ተጠማሪያቸው ጋር በማዛመድ ጥምር ቃላትን መሥርቱ።

<u>ሀ</u>	<u>ለ</u>
1. እንጀራ _____	ሀ. አደር
2. ኩታ _____	ለ. ገጠም
3. ሠርቶ _____	ሐ. አባት
4. ውሃ _____	መ. ገብ
5. ውሎ _____	ሠ. አዳሪ

2ኛ ቀን

1. የሚከተሉትን ጥያቄዎች በቡድን ተወያይታችሁ በምንባቡ መሠረት በቃላችሁ መልሱ።

- ሀ. ርእሱ ስለምን የሚያስረዳ ይመስላችኋል?
- ለ. የሕይወት ታሪክ ጸሐፊዎች ጽሑፉን ሲያዘጋጁ ምን ማድረግ ይጠበቅባቸዋል?

2. የሚከተሉትን ጥያቄዎች በምንባቡ መሠረት በፅሁፍ መልሱ።

- ሀ. የማንኛውም ሰው የሕይወት ታሪክ የማይጻፈው ለምንድን ነው?
- ለ. የሕይወት ታሪክ ዋና ዓላማ ምንድን ነው?

ቃላት

1. የሚከተሉትን ቃላት ፍቻቸውን በፅሁፍ ግለጹ።

- ሀ. ታሪክ ለ. ልደት ሐ. እድገት መ. ገጠመኝ ሠ. ገና

2. የሚከተሉትን ቃላትና ሐረጎች በምንባቡ ውስጥ ባላቸው ዐውድ መሠረት ፍቻቸውን ጻፉ።

- ሀ. ተጨባጭ ሐ. ምክንያት ሠ. እንዲሸጋገር
- ለ. ልቦለድ መ. ባለዝና ረ. ተጽፈው

መጻፍ

በቡድን ሆናችሁ፣ በአካባቢያችሁ ያሉ አንድ ታዋቂ ሰው መርጣችሁ የሕይወት ታሪካቸውን ጽፋችሁ ለመምህራችሁ አሳዩ።

3ኛ ቀን

ማዳመጥ

የደራሲ ዶክተር ሐዲስ ዓለማየሁ የሕይወት ታሪክ

ቃላት

በሳጥኑ ውስጥ ካሉት ቃላት በመምረጥ ዓረፍተነገሮችን አሟሉ።

ወረራ፣ ዐብይ፣ ህያው፣ ዋስትና፣ ማበርከት

- ሀ. የድርሰት _____ ተግባር ማስተማርና ማዘናናት ነው።
- ለ. የደራሲ ሐዲስ ዓለማየሁ ሥራዎች ለዘላለም _____ ናቸው።
- ሐ. ሁሉም ሀገሩን ለማሳደግ የበኩሉን አስተዋጽዖ _____ አለበት።
- መ. ሰዎች የኑሯቸውን _____ በሥራ አረጋገጡ።
- ሠ. ባለታሪኩ የጣሊያንን _____ በመመከት ተሳትፏል።

ማጣመር

1. የሚከተሉትን ቃላትና ቅጥያዎች አጣምራችሁ ባለቅጥያ ቃላት መሥር

- ሀ. ፈሊጥ - አዋ ለ. ደረት -አም ሐ. አስማት -እኛ መ. እሾህ - አማ

2. የሚከተሉትን ጥንድ ጥንድ ዓረፍተነገሮች በማጣመር በአንድ ዓረፍተነገር ግለጿቸው።

ሀ. ንቧ አበባ ቀሰመች። ንቧ ማር ሠራች።

ለ. ተክሎች ውሃ አገኙ። ተክሎች በጥሩ ሁኔታ ጸደቁ።

ሐ. ዝናቡ ዘነበ። ገበሬው ማሳውን ማረስ ጀመረ።

4ኛ ቀን

ማንበብ

1. ለሚከተሉት ጥያቄዎች በምንባቡ መሠረት መልሶችን በጽሑፍ ስጡ።

ሀ. “የሕይወት ታሪክ የፈጠራ ጽሑፍ አይደለም” ሲል ምን ማለቱ ነው?

ለ. የፈጠራ ጽሑፍ ማለት ምን ማለት እንደሆነ በአጭሩ ግለጹ።

2. ለሚከተሉት ጥያቄዎች መልሶችን በጽሑፍ ስጡ።

ሀ. የመጨረሻውን አንቀጽ ሀሳብ በአንድ ዓረፍተነገር ለንደኞቻችሁ ግለጹ።

ለ. የምንባቡን ዋና ሐሳብ በሦስት ዓረፍተነገሮች ጸፉ?

ቃላት

1. በሚከተሉት ቃላት ዓረፍተነገሮችን ሥሩ።

ሀ. ሥነጽሑፍ ለ. ህልውና ሐ. አሳማኝ መ. ተመራማሪ

2. በ “ሀ” ረድፍ ለቀረቡት ጥምር ቃላት ከ “ለ” ረድፍ ካሉት ፍቻቸው ጋር መርጣችሁ አዛምዱ።

<u>ሀ</u>	<u>ለ</u>
1. ሆደባሻ	ሀ. ጠበቃ
2. ነገረፈጅ	ለ. እርጉዝ
3. ነፍሰጡር	ሐ. የመስኖ መሬት
4. ደመግቡ	መ. ድንበርተኛ
5. ውሃገብ	ሠ. መልክ መልካም
6. ኩታገጠም	ረ. ቶሎ የሚቀየም

መጻፍ

ስለደራሲ ሐዲስ ዓለማዮሁ የተረዳችሁትን በአንድ አንቀጽ ጽፋችሁ በክፍል ውስጥ አንብቡ።